

Türkiye’de Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut ÇİTİL

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

Yunus POLATOĞLU

MEB, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Nedir?
- Eğitsel Değerlendirmenin İlkeleri
- Eğitsel Değerlendirme Süreci
- Türkiye’de Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Süreci

Bu bölümde öncelikle eğitsel değerlendirme ve tanılama kavramları açıklanmıştır. Bölümün ikinci kısmında ise eğitsel değerlendirmenin ilkeleri ele alınmıştır. Bölümün üçüncü kısmında literatüre göre eğitsel değerlendirme sürecinin nasıl olması gerektiği açıklanmıştır. Bu kapsamda süreç tarama- ilk belirleme süreci, başvuru öncesi süreç, başvuru süreci, ayrıntılı değerlendirme, yerleştirme, BEP hazırlama ve izleme aşamalarına değinilmiştir. Bölümün son kısmında ise Türkiye’de eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin pratik işleyişi açıklanmıştır. Bu kapsamda öğrencinin okulda fark edilmesi, RAM süreci, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu ve okula yerleştirildikten sonra BEP hazırlanması konuları açıklanmıştır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Nedir?

Özeğitim hizmetlerinin önemli çalışmalarının başında eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci yer almaktadır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sayesinde özel gereksinimi olan öğrenci tanınır, ona sunulacak eğitim ve hizmetler belirlenir. Özel

eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin değerlendirilmesi ve tanılanması öğrencinin en erken zamanda farkına varılması, güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya çıkarılması, toplumsal yaşama hazırlanması için gerekli ve önemlidir [1]. *Eğitsel değerlendirme* öğrencilerin akademik, davranışsal ya da gelişimsel özelliklerini belirlemek ve bu özelliklere uygun yasal ve eğitsel karar alma süreci olarak tanımlanabilir [2].

Eğitsel değerlendirme, özel gereksinimli çocuklara sunulacak hizmetler için yasal ve eğitsel kararlar vermede yararlanılan ve eğitim açısından önemli bilgilerin sistemli olarak derlendiği bir süreçtir [3].

Dünyada özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin tanılanması yirminci yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren önemli ölçüde gelişme göstermiştir [3]. Kitabımızın birinci bölümünde de ele alındığı üzere engelli bireyler yirminci yüzyılın ilk yarısında daha çok tıbbi/medikal bir yaklaşımla değerlendirilmişlerdir [4]. Türkiye’de de aynı şekilde 1951 yılına kadar özel eğitim hizmetleri sağlık bakanlığı sorumluluğunda daha çok bir bakım ve tedavi alanı içerisinde

tutulmuştur. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında sosyal model yaklaşımının etkisiyle tıbbi tanılama ve tedavilerin yanı sıra eğitsel değerlendirme ve önlemler konusunda da ilerleme sağlanmıştır. Yirminci yüzyılın son çeyreğinde ABD’de çıkarılan yasalarla eğitsel değerlendirme ve tanılama yasal bir çerçeve kazanmıştır. Türkiye’de de benzer şekilde aynı dönemlerde eğitsel değerlendirme ve tanılama yasal bir zemin kazanmış ve sistemli bir yapıya kavuşmuştur. Geniş nüfusa sahip ülkelerde milyonlarca öğrenci arasından özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin tespiti, doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve uygun eğitim olanaklarından yararlandırılmaları oldukça zordur. Bu nedenle özel eğitim alanında gelişmiş toplumlar eğitsel değerlendirme ve tanılama konusunda yasal, etik ve pratik esaslar belirlemişlerdir.

Eğitsel Değerlendirmenin İlkeleri

Türkiye’de özel gereksinimi olan öğrencilerin tanılanması ve yerleştirilmesine ilişkin süreçler; 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde sürdürülmektedir. 573 Sayılı KHK’ya göre “*Her aşamadaki tanılamada, bireyin eğitsel performans düzeyi belirlenir, gelişim alanlarındaki özellikleri değerlendirilir ve bu değerlendirme sonuçları dikkate alınarak eğitim amaçları ve*